

dr hab. Narcyz Piórecki, prof. UR
Uniwersytet Rzeszowski
w Rzeszowie

Bolestraszyce, 3.04.2023 r.

Recenzja osiągnięcia artystycznego i aktywności artystycznej
Pana dr. Ramana Tratsiuk
z Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu
sporządzona w związku z postępowaniem habilitacyjnym
w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki

Zleceniodawca recenzji

Zleceniodawcą recenzji jest Rada ds. Stopni Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, która pismem z dnia 7.02.2023 r. poinformowała mnie o wyznaczeniu mojej osoby do pełnienia funkcji recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym dr. Ramana Tratsiuk z Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu (KUS-521-9-2-2022). (Postanowienie Rady ds. Stopni Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie Nr 11/2023 z dnia 27.01.2023 r.).

Podstawa recenzji

Recenzja została napisana na podstawie dostarczonej dokumentacji:

1. Wniosek dr. Ramana Tratsiuk o wszczęcie postępowania habilitacyjnego do Rady Doskonałości Naukowej z dnia 12.06.2022 roku;
2. Postanowienie Rady ds. Stopni Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie nr 11/2023, z dnia 27 stycznia 2023 roku;
3. Autoreferat – opracowanie: Autoreferat – opis wskazanego osiągnięcia artystycznego;
4. Permanent Reflections dokumentacja;
5. Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny;
6. Kopia dokumentu potwierdzającego uzyskanie stopnia doktora.

Przedłożona dokumentacja została dostarczona tylko w formie elektronicznej.

Informacje o habilitancie

Pan doktor Raman Tratsiuk urodził się w Białorusi. W 1999 roku rozpoczął studia na Wydziale Malarstwa Grafiki i Rzeźby na kierunku malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. W 2004 rozpoczął kolejne studia na ASP w Poznaniu na kierunku intermedia i równoległe pełnił rolę asystenta stażysty w Pracowni Działań Performatywnych i Multimedialnych pod kierunkiem prof. Izabelli Gustowskiej. W 2007 roku, po ukończeniu studiów, wygrał konkurs na stanowisko asystenta w Pracowni Działań Performatywnych i Multimedialnych. W 2012 roku uzyskał stopień doktora sztuki plastyczne (dyscyplina artystyczna – sztuki projektowe) nadany uchwałą Rady Wydziału Komunikacji Multimedialnej Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu na podstawie rozprawy doktorskiej w postaci wystawy pt. „Anonimowe autoportrety” oraz analizy pisemnej pod tym samym tytułem. Promotorem pracy doktorskiej była profesor Izabela Gustowska, natomiast recenzentami byli profesor Marek Wasilewski z UAP oraz profesor Artur Tajber z ASP w Krakowie.

Nagrody i wyróżnienia

Wykaz osiągnięć artystycznych Habilitanta zawiera informację o dwóch nagrodach otrzymanych w okresie po doktoracie, tj.:

- I nagroda w Konkursie Muzeum Widzialne, kategoria: Identyfikacja wizualna czasowej wystawy jubileuszowej w stulecie otwarcia Gmachu Głównego Muzeum Narodowego w Szczecinie, przyznana przez: Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, Stowarzyszenie Twórców Grafiki Użytkowej oraz Stowarzyszenie Muzealników Polskich; Muzeum Narodowe w Szczecinie, 2013. Wkład habilitanta: katalog oraz identyfikacja wizualna wystawy.
- III Nagroda IZABELLA za wydarzenie muzealne roku dla wystawy „M jak Mistrzowie”. Kolekcja Irena Hochman Tadeusz Mysłowski. Muzeum Narodowe w Poznaniu, 2019. Habilitant wykonał aranżację plastyczną, identyfikację wizualną, projekt katalogu wystawy oraz pełnił nadzór autorski nad realizacją.

Ocena autoreferatu i wskazanego dzieła

Autoreferat dr. Ramana Tratsiuka liczy 166 stron i składa się ze wstępu, działalności przed doktoratem oraz działalności po doktoracie. W części poświęconej działalności po doktoracie Autor zawarł (opis i wybrane fotografie) sześć działań zrealizowanych w latach 2015–2021:

1. *Wandalizm Odwrócony*. (Dwa obiekty interaktywne przedstawiane na wystawach zbiorowych: VENUS (z 2015 r.) i MEŹCZYŹNI GRAJĄCY W PIŁKĘ (z 2020 r.).
2. *Postmedialne Życie Suprematyzmu: Wesele Suprematyczne*. (Projekt Instalacja WESELE SUPREMATYCZNE 2018 prezentowany w ramach indywidualnej wystawy w 2018 w Białorusi i Performance WESELE SUPREMATYCZNE 2018 w poszerzonej wersji prezentowany także w ramach indywidualnej wystawy w 2019 r. Polsce).
3. *Permanent Reflections Permanentne Odbicia*.
4. *Obiekty Performatywne I Performanse Przemocy*. (Obiekty z cyklu OBIEKTY ELEKTRYCZNE 2018: Szczypce, Piły, Tasaki prezentowane na wystawie indywidualnej i czterech wystawach zbiorowych w latach 2018-2022).
5. *Lot. Strategie Performatywnej Mediatyzacji*. (Video Performance FLIGHT prezentowane na pięciu wystawach zbiorowych w latach 2020-2022).
6. *Sierpy. Ikony Wypartej Historii*. (Obrazy z cyklu SIERPY 2020-2021 prezentowane na wystawie zbiorowej w 2021 roku w Poznaniu, instalacja fotograficzna SIERPY 2022 prezentowana na wystawie indywidualnej w Zielonej Górze w 2022 r. oraz SIERPY. POMNIK HORYZONTALNY zrealizowany na ukraińskiej wsi w 2021).

Spośród wymienionych działań Habilitant wskazał *Permanent Reflections Permanentne Odbicia* jako oryginalne i główne osiągnięcie artystyczne do oceny w postępowaniu habilitacyjnym. Autor w Autoreferacie napisał: „*Permanent Reflections to trwający od 2013 r. projekt, który uważam za jedno z moich kluczowych osiągnięć artystycznych po doktoracie*”. Dodał także informacje o miejscach prezentowania projektu: „*Premiera projektu odbyła się w 2019 r. w Muzeum Narodowym w Poznaniu w ramach festiwalu „Nostalgia” (2 prace z cyklu w 2021 roku były prezentowane na wystawie Korespondencje. Artysta wobec kolekcji. w Muzeum Narodowego w Lublinie, a w tej chwili znajdują się w kolekcji MNL)*”.

W ramach ocenianego projektu Habilitant zaprezentował cykl prac składający się z 36 obiektów (liczba prac podana wg pkt I.3. tj. wykazu zrealizowanych oryginalnych osiągnięć projektowych, konstrukcyjnych, technologicznych lub artystycznych, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2c Ustawy) wykonanych **techniką sitodruk na lustrze**. W osobnym zestawieniu „*Permanent Reflections dokumentacja*” przedstawiającym fotografie prac Autor podaje 38 ponumerowanych obiektów, natomiast w autoreferacie są tylko wybrane obiekty bez numeracji, co powoduje, że nie wiem, ile jest ocenianych prac. Punktem wyjścia dla Autora w pracy nad ocenianymi obiektami były zdjęcia luster przeznaczonych do sprzedaży wystawianych na internetowych

serwisach aukcyjnych. Zdjęcia te, zdaniem Habilitanta „najczęściej nieudolne”, zainteresowały go, jak sam pisze: „odbiciem momentu fotografowania, fotografującego i elementów przestrzeni”. Odbicia te zostały przetworzone, tj. wydrukowane sitodrukiem na powierzchni lustra, który to druk może stanowić obiekt do kolejnego fotografowania. Motyw lustra czy obrazu odbitego w lustrze był już podejmowany przez wielu artystów w przeszłości, więc w tym zakresie nie można mówić o oryginalności dzieła Habilitanta.

Habilitant w autoreferacie dokonał szczegółowej analizy swojego projektu skupiając się na ogólnych swoich przemyśleniach i wybranych obiektach. W opisie przedstawił wytyczne dla oglądającego, jaki powinien być odbiór dzieła. Ta „instrukcja” jest niezbędnie potrzebna, gdyż odbiór przedstawionych w autoreferacie obiektów jest utrudniony przez słabą ich jakość. Powiększenia obiektów nie pomagają w odczytaniu treści, którą Autor zamierzał przedstawić. Trudno jest ocenić osiągnięcie artystyczne, gdy obiekt nie broni się sam, tylko jest postrzegany przez opis wybranych prac. W autoreferacie brakuje numeracji obiektów i ich podpisów, co wprowadza chaos, a przy słabej jakości samych obiektów utrudnia odbiór dzieła Autora. Uporządkowanie autoreferatu, ułatwiłoby recenzentowi ocenić całość i powiązać opisy Autora z konkretnymi jego obiektami.

W autoreferacie Autor zamieścił także zdjęcia z wystaw swojego dzieła. Jedno ze zdjęć przedstawia widok z góry wystawy „Permanentne Odbicia” z podpisem: „widok wystawy Raman Tratsiuk. Permanentne Odbicia Muzeum Narodowym w Poznaniu w 2018 roku”. W tekście natomiast mogłem przeczytać, co wcześniej już cytowałem, że: „Premiera projektu odbyła się w 2019 r. w Muzeum Narodowym w Poznaniu...”. Oprócz niezgodności w latach, na fotografii widać dysproporcję między wielką salą muzeum a niewielkimi rozmiarami prezentowanych obiektów, które „giną” w tak dużej przestrzeni.

Ponieważ rozprawa habilitacyjna powinna stanowić znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej lub artystycznej w tym przypadku nie mogę ocenić pozytywnie dzieła, ani nawet samego opracowania autoreferatu. Oceniam więc negatywnie!

Ocena aktywności artystycznej

Przygotowany przez Habilitanta „Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny” jest skromny. Tylko dwa punkty z wykazu (pkt. „**Wykaz osiągnięć projektowych, konstrukcyjnych, technologicznych**” (II.5.) i pkt. **Wykaz publicznych realizacji dzieł artystycznych** (II.6.)) są obszerniej wypełnione, jednak bez dokumentacji wypunktowanej aktywności Habilitanta.

W „Wykazie osiągnięć artystycznych” w punkcie „**Wykaz osiągnięć projektowych, konstrukcyjnych, technologicznych**” Habilitant przedstawił 26 aranżacji plastycznych wystaw oraz nadzór autorski nad realizacjami, które wykonał w ciągu 9 lat przed uzyskaniem stopnia doktora, co świadczy niewątpliwie o dużej jego aktywności w tym czasie. Aranżacje były wykonane m.in. dla:

- *GK#1 wystawa sztuki z kolekcji Grażyny Kulczyk. Art Stations Foundation, Stary Browar, Poznań. 2007,*
- *IMPERIUM ZMYŚŁÓW - wystawa wykładowców katedry Intermediów ASP w Poznaniu, Stary Browar, Poznań. 2007,*
- *BARBARA ZBROŻYNA. FIGURY NASŁONECZNIONE, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa. 2008,*
- *ART MUST BE BEAUTIFUL. Wystawa artystów z kręgu pracowni Izabelli Gustowskiej. Stary Browar, Poznań. 2008,*
- *GRAFIKI REMBRANDTA. ORYGINAŁ, KOPIA, PÓŹNE ODBITKI. Muzeum Narodowe w Poznaniu. 2009,*
- *LIVING SCULPTURES. Wystawa studentów i wykładowców pracowni Działań Performatywnych i Multimedialnych Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. Stary Browar, Poznań. 2010,*
- *TADEUSZ KANTOR / PIOTR UKLAŃSKI - THE YEAR WE MADE CONTACT. Art Stations Foundation, Poznań. 2011,*
- *BUNT - DER STURM - DIE AKTION: POLNISCHE UND DEUTSCHE EXPRESSIONISTEN. Haus der Brandenburgisch-Preußischen Geschichte. Poczdam, Niemcy. 2011.*

Po uzyskaniu stopnia doktora Habilitant w ciągu 10 lat wykonał już zdecydowanie mniej aranżacji plastycznych, bo tylko dziewięć, w tym np.:

- *BERLIN HEIST – główna wystawa Mediations Biennale. Muzeum Narodowe w Poznaniu, Biblioteka Raczyńskich, Poznań. 2014,*
- *M JAK MISTRZOWIE. Kolekcja Irena Hochman Tadeusz Mysłowski. Muzeum Narodowe w Poznaniu. 2019,*
- *POLITYKI (NIE)DOSTĘPNOŚCI. OBYWATELKI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I OSOBY SOJUSZNICZE. Galeria miejska Arsenal. Poznań, 2022.*

Oprócz aranżacji plastycznych wystaw Habilitant wykonał także:

trzy projekty graficzne książek artystycznych:

- *HYBRYDA* autorstwa Izabelli Gustowskiej. Wydawca: Fundacja 9/11 Art Space. 2014,
- *NEW YORK AND THE GIRL* autorstwa Izabelli Gustowskiej. Wydawca: Czas Kultury, Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu (UAP), 2018,
- *MYŚLEĆ SZTUKĄ. WYDZIAŁ EDUKACJI ARTYSTYCZNEJ I KURATORSTWA. Na Stulecie Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.* Wydawca: UAP, 2021,

oraz pięć projektów graficznych monografii wydanych przez Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu w 2021 roku:

- *POPRZEZ SZTUKĘ. OBSERWACJE KRYTYCZNE* autorstwa Ewy Wójtowicz,
- *KULTURA MUZYCZNIE NASTROJONA. MUZYKA W LITERATURZE, OBRZĘDZIE I TRADYCJI* autorstwa Jakuba Żmizdińskiego,
- *WSPÓLISTNIENIA. SZTUKA I PRZESTRZEŃ* autorstwa Justyny Ryczek,
- *SZTUKA Z WIDOKIEM NA UCHO* autorstwa Tomasza Misiaka,
- *BEZ TONU PEWNOŚCI. SEJSMOGRAFIA SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ* autorstwa Marty Smolińskiej.

W latach 2007–2019 Habilitant wykonał identyfikację wizualną międzynarodowego festiwalu muzyki współczesnej NOSTALGIA POZNAN FESTIVAL (Fundacja Malta), a w roku 2017 – identyfikację wizualną oraz projekt katalogu wystawy muzealnej A-GEOMETRIA. HANS ARP i POLSKA w Muzeum Narodowe w Poznaniu.

W drugim obszernie wypunktowanym zestawieniu, tj. „**Wykazie publicznych realizacji dzieł artystycznych**” po uzyskaniu stopnia doktora można doliczyć się tylko sześciu wystaw indywidualnych Habilitanta (w tym projekt habilitacyjny) oraz 21 wystaw zbiorowych.

Wśród wystaw indywidualnych, oprócz projektu habilitacyjnego, znalazły się następujące prezentacje:

- **Performance** *WESELE SUPREMATYCZNE 2018. Wesele suprematyczne. Atelier WIMAR, Poznań, Polska. 2019,*
- **Instalacja** *WESELE SUPREMATYCZNE 2018. Wesele Suprematyczne. KH gallery, Brześć, Białoruś 2018,*
- **Instalacja** *WESELE SUPREMATYCZNE 2018. Wesele suprematyczne. Atelier WIMAR, Poznań, Polska. 2019,*
- **Obiekty** z cyklu *OBIEKTY ELEKTRYCZNE 2018. Obiekty elektryczne. Wystawa z cyklu 100 / 100 – sto wystaw na sto lat Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, Galeria Rotunda. Poznań, Polska 2020,*

- *Instalacja fotograficzna SIERPY 2022. Sierpy, galeria Rektorat, Zielona Góra, 2022.*

Wystawy zbiorowe, podobnie jak i indywidualne, to głównie działania performatywne w większości dotyczące tematu *ŻYCIE ORGANICZNE*. Jak już wspomniałem bez dokumentacji wszystkich tych działań trudno jest je ocenić. W związku z tym nie poddaję ocenie wystaw zbiorowych, które nie posiadają dokumentacji.

W kolejnych pięciu punktach „**Wykazu osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny**” Habilitant wpisał tylko po jednej aktywności i w dwóch przypadkach są to bardzo lakoniczne i niepełne informacje:

- w pkt. II.15. dotyczącym „**Informacji o udziale w zespołach badawczych, realizujących projekty inne niż określone w pkt. II.9.**” Habilitant wpisał „*Anti-Static. Intermedialny zespołowy projekt artystyczno-badawczy eksplorujący pojęcie antystatyczności w kontekście kolekcji muzealnych na przykładzie Muzeum Narodowego w Poznaniu 2018*” z wymienionymi uczestnikami projektu w liczbie 18 artystów, jednak nie napisał jaki był jego udział w projekcie,
- w pkt. II.7. dotyczącym „**Informacji o projektach artystycznych realizowanych ze środowiskami pozaartystycznymi**” Habilitant wpisał *Cykl Obiekty Elektryczne* powstały we współpracy z wydziałem Automatyki, Robotyki i Elektrotechniki Politechniki Poznańskiej, jednak bez zawarcia szerszej informacji o projekcie i bez wpisania jego udziału.

W pozostałych natomiast punktach „**Wykazu osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny**” (I.1., I.2., II.2., II.3., II.4., II.7., II.8., II.9., II.10., II.11., II.12., II.13., II.14., II.16., III.1., III.2., III.3., III.4., III.5., IV.1., IV.2., IV.3., IV.4.) brak jest informacji o jakiegokolwiek aktywności Habilitanta, co wskazuje na jego odizolowanie się od szerszego działania artystycznego i jego nieobecność w życiu naukowym środowiska, np.:

- brak informacji o wystąpieniach na krajowych lub międzynarodowych konferencjach naukowych lub artystycznych, z wyszczególnieniem przedstawionych wykładów na zaproszenie i wykładów plenarnych;
- brak informacji o udziale w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych lub międzynarodowych;

- brak informacji o uczestnictwie w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych;
- brak informacji o członkostwie w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych;
- brak informacji o odbytych stażach w instytucjach naukowych lub artystycznych;
- brak informacji o członkostwie w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism,
- brak informacji o recenzowanych pracach naukowych lub artystycznych;
- brak informacji o uczestnictwie w programach europejskich lub innych programach międzynarodowych;
- brak informacji o uczestnictwie w zespołach oceniających wnioski o finansowanie badań, wnioski o przyznanie nagród naukowych, wnioski w innych konkursach mających charakter naukowy lub dydaktyczny;
- brak informacji o współpracy z sektorem gospodarczym.

Ocena osiągnięć dydaktycznych

W dokumentacji Habilitanta brakuje informacji o jego działalności dydaktycznej prowadzonej na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu, gdzie jest zatrudniony jako nauczyciel akademicki. Jedyną informacją dotyczącą dydaktyki Habilitanta to udział w zespole konkursowym 3 KONKURSU NAJLEPSZYCH DYPLOMÓW SZTUKI MEDIÓW, który był przeglądem dyplomów studenckich z ośmiu publicznych wyższych uczelni artystycznych w Polsce. Konkurs był organizowany w 2017 roku przez Centrum Sztuki WRO i Akademię Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu. W związku z ograniczonymi informacjami o działalności dydaktycznej Habilitanta trudno jest recenzować zakres tej aktywności i nie oceniam jej.

Ocena działalności organizacyjnej na rzecz uczelni

W dokumentacji Habilitanta brakuje informacji o działalności organizacyjnej na rzecz uczelni, co uniemożliwia dokonanie oceny tej aktywności. W związku z tym nie poddamę tego zakresu pod ocenę.

Konkluzja

Przedstawione w postępowaniu habilitacyjnym zrealizowane dzieło artystyczne nie spełnia wymogów art. 219 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Osiągnięcia artystyczne, twórcze Pana doktora Ramana Tratsiuka powstałe w okresie po doktoracie, ocenione na podstawie załączonej dokumentacji nie stanowią znacznego wkładu w dziedzinie sztuki, w dyscyplinę sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

W związku z powyższym nie popieram wniosku dr. Ramana Tratsiuka o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

dr hab. Narcyz Piórecki, prof. UR